

Antické mýty jinak IV. Bezobratlí (kromě hmyzu)

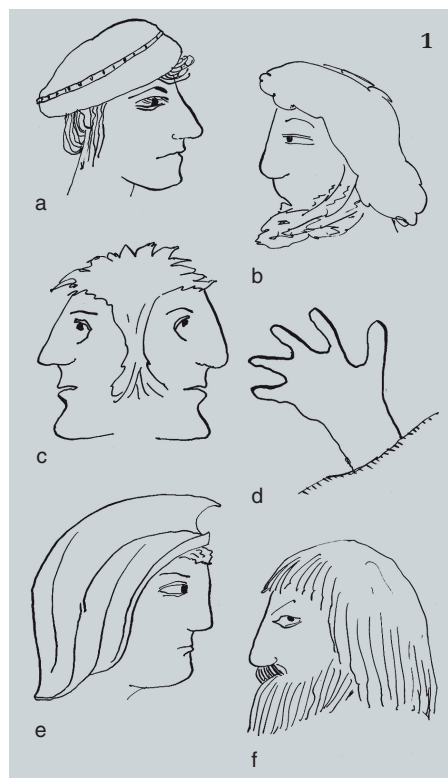
Jednotlivé části seriálu jsou věnovány vždy určitým vymezeným skupinám tvorů. V tomto dílu uvádíme příklady ostnokožců (*Echinodermata*), členovců (*Arthropoda*, s výjimkou hmyzu), měkkýšů (*Mollusca*), kroužkovic (*Annelida*) a dalších bezobratlých živočichů, ale také (kvůli nedostatku prostorových možností) ukázky ze světa bakterií a některých jiných mikroskopických organismů. Vzhledem k množství adekvátních rodů a druhů jde pouze o zlomkovitý výběr.

Počátky světa

V temnotách zahalený a neurčitý vládce počátků světa Chaos je dodnes přítomen v podobě názvu rodu měňavek *Chaos* Linnaeus, 1767, a odvozených jmen *Meta-chaos* Schaeffer, 1926, *Parachaos* Willumssen, Siemensma a Suhr-Jessen, 1987, *Polychaos* Schaeffer, 1926, *Thecochaos* Page, 1981. Na proměnlivého prvotního vládce si vzpomněl vlámský vědec Jean-Baptiste van Helmont (1580–1644), když tvořil dnes mezinárodně užívaný termín gas (v holandštině vyslovováno chas) pro látku proměnlivého tvaru, tj. pro plyn. Z Chaosu se zrodila Matka Země Gáia. Její jméno mívají tvorové žijící na zemi nebo v půdě: mimoevropské pavouci křížáci rodu *Gea* C. L. Koch, 1843, američtí křížáci rodu *Mecynogea* Simon, 1903, nebo z mikroorganismů bakterie rodu *Gaiella* Albuquerque a kol., 2012, z minerálních pramenů Portugalska a metanogenní *Methylogaea* Geymonat a kol., 2011, izolovaná z rýžových polí v Uruguayi. Římané nazývali Matku Zemi Tellus. Po ní jsou pojmenovány telurické, tedy v zemi žijící bakterie rodu *Telluria* Bowman a kol., 1993. Podivný syn Matky Země Kekrops s nohama srostlými do podoby hadího ocasu, zakladatel a první král Athén, se objevuje v názvu mořských korýšů klanožců rodu *Cecrops* Leach, 1816, stejně jako už vyhynulých mořských protist mřížovců rodu *Cecrops* Pessagno, 1977. Sourozencem Gáie byl bůh ovzduší a jasněho světla Aithér. Podle něho se označují nadzemské jevy jako éterické (a prchavá sloučenina éter). V zoologii se Aithér uplatnil při pojmenování východoasijského a australského pavouka křížáka nebeského (*Argiope aetherea* Walckenaer, 1841). Nestvůrná dcera Gáie Charybdis třikrát denně nasávala a poté chrlila mořskou vodu v Messinské úžině mezi Itálií a Sicílií. Byla velmi nebezpečná lodím, stejně jako šestihlavá obluda Skylla. Ta žila v jeskyni nedaleko Charybdy a požírala námořníky, kteří se octli nadosah. Oba netvory připomínají mořští krabi rodu *Charybdis* De Haan, 1833 (obr. 2) a *Scylla* De Haan, 1833 (obr. 3) z Indického a Tichého oceánu,

a Skyllu i nahožábří plži rodu *Scyllaea* Linnaeus, 1758, kteří putují oceány na sargasových řasách.

Ohyzdné Gorgony s hady místo vlasů inspirovaly zoology k pojmenování živočichů, kteří mají na těle přívěsky nebo různé výrůstky. Patří k nim mořské pásnice rodu *Gorgonrhynchus* Dakin a Fordham, 1931, z Mexického zálivu a z Tichého oceánu, ploštěnci motolice z rodu *Gorgodera* Looss, 1899, vyskytující se v Evropě, severní Africe a ve Spojených státech amerických, globálně rozšíření mořští korálnatci rohovitky rodu *Gorgia* Linnaeus, 1758, nebo ostnokožci hadice rodu *Gorgonophalus* Leach, 1815, z hlubších či chladnějších moří a oceánů (obr. 11). Severoatlantský druh posledního rodu, hadice Medusina (*G. caputmedusae* Linnaeus, 1758), se nazývá podle Medúsy, jedné ze tří sester Gorgon. Jediná smrtelná Gorgo-

na se objevuje i ve jménu tichooceánského plže nedovitky *Serpulorbis medusae* (H. A. Pilsbry, 1891), evropské plachetnatky pavučenky medúzové (*Minyriolus medusa* Simon, 1881) nebo rodu žahavců talířovek *Stygiomedusa* Russell, 1959, z Atlantského oceánu, a to s druhem talířovka bájná (*S. gigantea* Browne, 1910) odkazujícím navíc na obrovité Giganty. Stejněho původu je české označení medúza pro pohyblivé stadium žahavců (viz obr. na 1. str. obálky). S devítihlavou vodní saní Hydrou bojoval hrdina Héraklés. Po každé useknuté hlavě jí narůstaly dvě nové. Draví sladkovodní žahavci nezmaří rodu *Hydra* Linnaeus, 1758 (např. u nás hojný nezmar zelený – *H. viridissima* Pallas, 1766) dokáží obdobně regenerovat utržené části těla. Jména obludy nesou také globálně rozšíření mořští mnohoštětinatci rounatci rodu *Hydroides* Gunnerus, 1768.

Utváření světa

Obrovití siláci Kyklópové měli charakteristický znak – jediné velké oko. Proto se po nich jmenují živočichové s jedním okem (nebo ti, o kterých se kdysi předpokládalo, že jsou jednoocí), např. drobní korýši hachanky rodu *Cyclops* O. F. Müller, 1776, parazit malajské opice makaka vepřího – trypanozoma *Trypanosoma cyclops* Vickerman a Tetley, 1977, nebo také středomořští plži vršatky rodu *Cyclope* Risso, 1826, se schránkou ve tvaru oka. Nositelem jména Kyklópa Polyféma jsou korýši velkoočky (*Polyphemus* O. F. Müller, 1785), žijící ve vodách severní Evropy (ale i u nás v pobřežním pásmu slatinných rybníků), Kanady a jižní Afriky, a také podivuhodný starobylý hrotnatec ostrorep americký (*Limulus polyphemus* Linnaeus, 1758; obr. 4) z Mexického zálivu. Vládkyně Měsíce, bohyně Seléné, byla krásná dívka s bledou tváří. Své jméno poskytla chobotnici *Octopus selene* Voss, 1971, od západního pobřeží Střední Ameriky, jedovatému plži homolici *Conus selenae* J. G. van Mol, B. Tursch a M. Kempf, 1967, z Atlantského oceánu nebo americkým, africkým a asijským pavoukům selepům rodu *Selenops* Latreille, 1819. Vládce větrů Aiolos přežívá v celosvětově rozšířených mořských nahožábřích plžích vláknokvácích rodu *Aeolidia* Cuvier, 1797, *Aeolidiella* Bergh, 1867, a *Aeolis* Oken, 1815.

Nejmladším ze sourozenců Titánů, potomků Matky Země Gáie a boha nebes Úrana, byl Kronos. Stal se vládcem světa poté, co svrhl svého otce. Bál se stejného osudu, a proto své dcery a syny hned po narození polykal. Jmenují se po něm bakterie rodu *Cronobacter* Iversen a kol., 2008, které způsobují infekční onemocnění novorozenců. Také Kronova manželka Rheia, Římané nazývaná Ops, poskytla své jméno bakteriím, a to rodu *Opitutus* Chin a kol., 2001. Neteřemi Krona a Rheie byly Músy, ochránkyně umění. Nad milostnou poezií bděla Erató, jejímiž jmenovkyněmi jsou

1 Fiktivní portréty některých uváděných postav: Matka Země Gáia (a), její syn Kronos (b), římský bůh počátků Ianus (c), vládce podsvětí propasti Tartarus (d), hrdina Théseus (e), vojevůdce Agamemnon (f). Orig. T. Pavlík

2

3

globálně rozšíření mořští plži trvie rodu *Erato* Risso, 1926. Dějepis chápaný jako druh umění měla na starosti Kleió, po níž byli pojmenováni plži trnovky rodu *Clio* Linnaeus, 1767, a valovky (*Clione* Pallas, 1774), s křídlovitými ploutvičkami „poletující“ ve všech oceánech. Melpomené, Músa tragédie, zůstala zachována v názvu severo- a středoamerických pokoutníkovitých pavouků rodu *Melpomene* O. P. Cambridge, 1898, a Thaleia, patronka komedie, v názvu rodu obratlovcům příbuzných salpovitých pláštěnců *Thalia* Forsskal, 1775, žijících jako součást planktonu v Indickém, Tichém a Atlantském oceánu a ve Středozezemním moři, a také v pojmenování severoamerického pavouka hlavouna *Castianeira thalia* Reiskind, 1969.

Mnoho bezobratlých živočichů se svým jménem hlásí ke krasavici Afroditě, bohyni lásky a krásy. Je to např. hlubokomořský plž homolice *Conus aphrodite* Petuch, 1979, z okolí jižního Japonska a Filipín, jihoevropský pavouk snovačka Afroditina (*Enoplognatha afrodite* Hippa a Oksala, 1983), celosvětově rozšíření mnohoštětinatci afroditky rodu *Aphrodita* Linnaeus, 1758, a mnohoštětinatce palolo *Eunice aphroditois* (Pallas, 1788). Neméně tvoří se jmenuje po Venuši, římské obdobě Afrodity – široce rozšíření mořští mlži venušky rodu *Venus* Linnaeus, 1758 (stejný český název mají i další rody mlžů) nebo pásovnice Venušina (*Cestum veneris* Lesueur, 1813) z kmene žebernatek (*Ctenophora*), žijící v tropických a subtropických oceánech a připomínající nádherný vyšívaný pás, s jehož pomocí získávala Venuše lásku mužů. Venušino jméno proniklo i do českého názvosloví – plž z Indického a Tichého oceánu ostranka tenkoostná (*Murex pecten* Lightfoot, 1786) se alternativně označuje Venušin hřeben, živočišné houby z Indického a Tichého oceánu křemítce pletené (*Euplectella aspergilum* Owen, 1841) se zase říká Venušín koš (obr. 13).

Nebeská božstva

Vládce bohů Zeus, podle něhož se nazývá suchozemský filipínský plž helika *Rysosota zeus* Jonas, 1842, byl v raném mládí vychováván nymfami. Dostával mléko od kozy Amaltheie (po níž se, mimochodem, jmenuje občanské sdružení pro podporu rodiny Amalthea). Na počest kozy byl pojmenován rod mořských plžů kopytovek *Amalthea* Schumacher, 1817 (nyní

4

5

Sabia Gray, 1840) z Indického a Tichého oceánu a ze Středozezemního moře. Když Zeus dospěl, oženil se s Hérrou, u Římanů zvanou Iuno. Jako junonské je nazýváno to, co ji připomíná, tedy ztepilé, majestátní, velebné – např. plž voluta Júnó (*Scaphella junonia* J. B. Lamarck, 1804; obr. 5) z Mexického zálivu. Héra měla v důsledku četných nevěr svého manžela mnoho nevlastních dětí. Patřila mezi ně panenská bohyně přírody a lovu Artemis. Po ní se jmenuje tichoocéanský plž ostranka *Chicoreus artemis* Radwin a d'Attilio, 1976, lupenonožci žabronožky rodu *Artemia* Leach, 1819, žijící ve vnitrozemských slaných jezerech, a také pavouk paslídák *Oxyopes artemis* Brady, 1969, ze Spojených států amerických. Thrácká obdoba Artemidy Bendis dala název indonéskému sekáči žalmovce druhu *Zalmoxis bendis* Sharma a kol., 2012. Rodové jméno *Zalmoxis* Sørensen, 1886, původně nosil thrácký vládce podsvětí.

Nevlastním Héřiným synem byl posel bohů Hermés. Jeho jmenovcem jsou mořští plži homolice rodu *Hermes* Montfort, 1810 (nyní často synonymizovány s rodem *Conus* Linnaeus, 1758) z Indického a Tichého oceánu, odvozené jméno nosí afričtí a indičtí mravčíkovití pavouci rodu *Hermippus* Simon, 1893. Do „rodiny“ patří ježovky rodu *Salmacis* L. Agassiz, 1841 (obr. 12) z Tichého a Indického oceánu, neboť Salmakis byla milénka Hermova syna Hermafrodíta. Diova dcera Athéna, bohyně a ochránkyně různých řemesel, mimo jiné tkaní, se dostala do sporu s výtěčnou tkadlenou Arachnou a ve zlosti ji

2 Krab *Charybdis hawaiiensis* žije ve středním a jižním Tichém oceánu v hloubkách do 20 m.

3 Velký krab *Scylla serrata* z přílivové zóny Andamanského moře (obývá různé části Indického i Tichého oceánu, hlavně ekosystém mangrovů). Jde o člověkem vyhledávaný druh pro kulinářské účely, chová se i v akvakulturách.

4 Ostrorep americký (*Limulus polyphemus*) z Mexického zálivu. Extrakt z krve ostrorepa se využívá v lékařské diagnostice, neboť se v přítomnosti endotoxinů sráží a napomáhá tak odhalit a určit některá bakteriální onemocnění (test LAL, Limulus Amebocyte Lysate). Ostrorepi patří do starobylé třídy hrotnatci (*Merostomata*), jejíž první zástupci existovali v oceánech už před více než 500 miliony let.

5 Plž voluta Júnó (*Scaphella junonia*) obývá tropické vody západní části Atlantského oceánu v hloubkách 30–125 m. Její pestře zbarvené ulity lze najít vyplavené na břehu po intenzivních bouřkách, např. hurikánech.

6 Jeden z asi 80 druhů strunovců rodu *Gordius*; někteří dorůstají délky téměř 2 m. Dospělci kladou vajíčka ve vodě a vylíhlé larvy posléze parazitují v těle hmyzu nebo jiných členovců.

7 Vápnité krunýře svjionožce *Balanus amphitrite* na ulitě plže. Jde o zástupce skupiny koryšů žijících přisedlým způsobem na skalách, předmětech v moři nebo na těle jiných živočichů.

8 Velký jeskynní bičovec Grayův (*Charon grayi*) z Malajsie, Indonésie,

6

7

8

9

10

Nové Guineje, Filipín a některých tichomořských ostrovů

9 I u nás se vyskytující pavouk křižák obecný (*Araneus diadematus*) ve své pavučině. Foto V. Motýčka

10 Ježovka *Moira atropos* obvykle vyhledává bahnitě nebo kamenité mořské dno v hloubkách do 50 m, jen výjimečně hlouběji.

11 Hadice rodu *Gorgonocephalus* obývají chladné vody. Jedinec z Bílého moře v Rusku z hloubky 20 m. Foto P. Slezák

12 Ježovka *Salmacis sphaeroides* žije na kamenitěm dně Indického a západu Tichého oceánu s teplotou vody kolem 24 až 28 °C.

proměnila v pavouka. Jméno Arachné nejenže označuje v řečtině pavouka, ale v nomenklatuře má podle tkadleny název třída pavoukovci (*Arachnida* Lamarck, 1801; obr. 9) a také se podle ní jmenuje celý vědní obor arachnologie.

Zemská božstva

Matkou boha vína Dionýsa byla Semelé, milenka vládce světa Dia. Jmenují se po ní mlži rodu *Semele* Schumacher, 1817, z východní části Tichého oceánu. Manželkou Dionýsa se stala krétská princezna Ariadné. Ve své vlasti pomohla hrdinovi Théseovi v boji s obludným Mínoťaurem tím, že mu dala klubko, aby se podél rozvinuté nitě vrátil ze spleťtého netvorova labyrintu. Proto se podle ní jmenují zejména pavouci: globálně rozšířené segestry rodu *Ariadna* Audouin, 1826, a skákavka *Saitis ariadnae* Logunov, 2001, z Ariadnina rodiště Kréty. S pavouky je spojována také Érigoné, dcera rolníka, jemuž Dionýsos daroval sazenice vinné révy. Pastýři, které rolník pozval na ochutnávku vína, ho v opilosti zabili. Nešťastná Érigoné se nad mrtvým otcem oběsila. Jsou po ní pojmenovány rody pavučenek *Erigone* Audouin, 1826, *Erigonella* Dahl, 1901, nebo *Erigonoplus* Simon, 1884. Bůh vína

se na svých cestách setkal s králem Midou, který vládl ve Frýgii po svém otci Gordiovi. Symbolem vladařské moci Gordia byl složitý uzel na oji jeho vozu – gordický uzel. Ten je důvodem, proč bezobratlí živočichové s dlouhým tělem, kteří se mohou „zauzlit“, nosí jméno krále: strunovci (samostatný kmen *Nematomorpha* ustanovený českým zoologem Františkem Vejvodským r. 1886) celosvětově rozšířeného rodu *Gordius* Linnaeus, 1766 (viz obr. 6) nebo amerického rodu *Paragordius* Camerano, 1897, mnohoštětinatci rodu *Polygordius* Schneider, 1868, z Indického, Tichého a Atlantského oceánu a máloštětinatci rodu *Gordiodrillus* Beddard, 1892, z Etiopie.

Dionýsův syn, bůh plodnosti Priápos, byl obdařen velkým penisem. Tvarová podobnost se stala motivem pro pojmenování kmene hlavatců *Priapulida* Delage a Hérouard, 1897. Tito „červi“ žijí zahrabaní v písku v mořích mírného pásu. Římským bohem počátků a patronem vchodů a bran byl Janus. Jedním obličejem hleděl dopředu do budoucnosti, druhým dozadu do minulosti. Bůh poskytl své jméno několika živočichům – velmi rozšířeným mořským plžům janolusům (*Janolus* Bergh, 1884), kteří mají na tělních výběžcích očkované konce a odlamují je, aby odlákali predátora, homolici *Conus janus* Hwass in Bruguière, 1792, ze západní části Indického oceánu, pavouku sklípníku *Aliatypus janus* Coyle, 1974, ze Spojených států amerických, a také bakteriím rodů *Acidianus* Segerer a kol., 1986, a *Janibacter* Martin a kol., 1997.

Vodní božstva

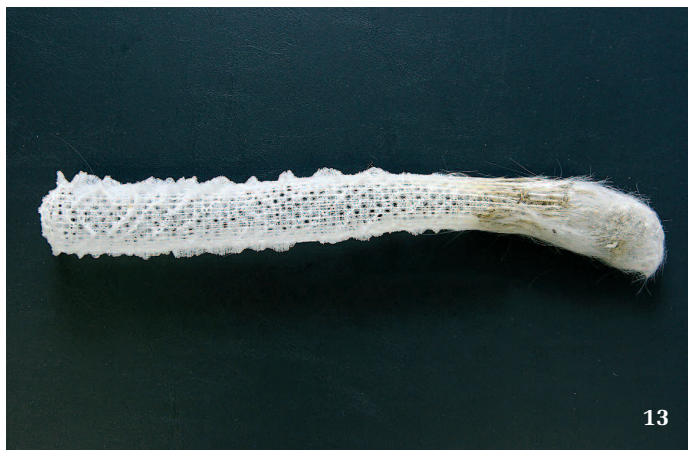
Po vládcí moří z římské mytologie Neptunovi se nazývá mnoho vodních tvorů. Příkladem jsou kosmopolitní plži neptunky rodu *Neptunea* Röding, 1798, plž homolice

11

12

13

14

Neptunova (*Conus neptunus* Reeve, 1843) z jihozápadní části Tichého oceánu nebo také mořské bakterie rodů *Neptuniibacter* Arahall a kol., 2007, a *Neptunomonas* Hedlund a kol., 1999. Jméno vodního boha nese i brazilský sekáč *Magnispina neptunus* Mendes, 2011, neboť má na zádech tři špičaté výrůstky, které autorovi popisu připomínaly Neptunův trojzubec. Neptunova manželka Salacia po sobě zanechala památku v podobě žahavců rodu *Salacia* Lamouroux, 1816, z Atlantského, Tichého a Indického oceánu. Řeckou předchůdkyni Salacie jménem Amfitrité poznáváme v koryši svijonožci *Balanus amphitrite* Darwin, 1854 (obr. 7), který žije blízko pobřeží v teplých oblastech celého světa, i v mnohoštětináčích rodu *Amphitrite* O. F. Müller, 1771, z Atlantského a Tichého oceánu. Jejím synem byl námořníky uctíváný bůh Tritón. Jako tritonky podle něho označujeme mořské plže několika rodů a jeho jméno mají také globálně rozšíření nahožábří plži rodu *Tritonia* Cuvier, 1798. Malý koryš z Karibského moře *Typhlopseudis nereus* Beddard, 1886, se nazývá podle přívětivého a oblíbeného mořského boha Nérea, který měl se svou ženou Dóridou (po ní se jmenují jiní nahožábří plži, hvězdnatky ze skupiny *Doridina* Odhner, 1934) 50 dcer, zteplých ochránkyň mořeplavců Néreooven. Jejich jméno se dochovalo v označení v různých oceánech se vyskytujících mnohoštětináčů nereidek rodů *Nereis* Linnaeus, 1758, *Heteronereis* Örsted, 1842, nebo *Australonereis* Hartman, 1954, a rovněž mořských bakterií rodu *Nereida* Pujalte a kol., 2005. Ochránce přístavů, římský bůh Portunus, má své pokračování u krabů rodu *Portunus* Weber, 1793, které opět nalezneme v mořích celého světa.

Podsvětní božstva

Temná podsvětní propast Tartaros sloužila jako vězení pro nejtěžší zločince. Stejnomený vládce propasti se stal součástí názvů živočichů žijících ve skrytosti: štíra pekelného (*Alacran tartarus* Francke, 1982) z hlubokých mexických jeskyní, štírka tartara (*Tyrannochthonius tartarus* Muchmore, 1996) z jeskyně u alabamského města New Hope, jeskynních pavouků rodu *Tartarus* Gray, 1973, z Austrálie nebo vodních tuňovkovitých sametkovic rodu *Tartarothyas* K. H. Viets, 1934, z Evropy a Austrálie. Rovněž tvorové pojmenovaní podle bohyně podsvětní řeky Styx jsou převážně kaverníkolní (jeskynní, nebo

z jiných podzemních prostor) – štírek reeceský (*Tyrannochthonius stygius* Muchmore, 1996) z Alabamy, rumunský štírek styx (*Chthonius cavernarum* Ellingsen, 1909), brazilský skákavkovitý pavouk *Amtorculus stygius* Ruiz a Brescovit, 2005, či makedonští sekáči taxonomicky sporného rodu *Stygophalangium* Oudemans, 1933. Mezi skryté žijící bezobratlé patří i následovníci nejvyššího podsvětního vládce Háda, mimo jiných jihoafričtí štíři rodu *Hadogenes* Kraepelin, 1894, chorvatští pavouci pokoutníci rodu *Hadites* Keysersling, 1862, nebo argentinský velesekáč hades (*Pachyloides hades* Acosta, 1989). Hádova manželka Persefoné dala své jméno plži z Karibského moře *Volutomitra persephone* F. M. Bayer, 1971, krabům rodu *Persephona* Leach, 1817, z Atlantského oceánu a krétskému endemickému pavouku šestiočce *Harpactea persephone* Gasparo, 2011. Důvodem pojmenování bakterií *Persephona* Götz a kol., 2002, je jejich přirozené extrémní hlubokomořské prostředí, v němž žijí podobně jako Persefoné v temnotě a skrytosti.

Přes ledový proud řeky Styx pádloval ve své loďce s dušemi zemřelých do podsvětní říše převozník Charón. Jeho jméno nesou plži tritonky rodu *Charonia* Gistel, 1847, z Atlantského, Indického a Tichého oceánu, alabamský jeskynní štírek pádlový (*Tyrannochthonius charon* Muchmore, 1996), nebo také pavoukovič bičovci rodu *Charon* Karsch, 1879 (obr. 8) z Austrálie a jihovýchodní Asie. Po třech sudičkách Moirách zůstal název rodu ježovek *Moir* A. Agassiz, 1872. Jména jednotlivých Moir pak mají druhy, resp. poddruhy těchto ostnokožců: *M. atropos* clothe Michelin, 1855, ze severu Tichého oceánu se jmenuje po Klóthó, *M. lachesinella* Mortensen, 1930, ze západu Tichého oceánu po Lachesis a *M. atropos* (Lamarck, 1816) z Mexického zálivu po sudičce Atropos (obr. 10). Další příbuzné druhy se nazývají podle podsvětních řek – *M. lethe* Mortensen, 1930, a *M. stygia* Lütken, 1872. Po neúprosném bohu smrti Thanatovi máme pojmenován rod globálně se vyskytujících pavouků listovníků *Thanatus* C. L. Koch, 1837, kteří v nebezpečí upadají do stavu obranné nehybnosti, strnulosti – tanatózy (thanatosis).

Héroové

Jméno hrdiny Thésea dostal krétský endemický pavouk skákavka *Phlegra theseusi* Logunov, 2001. Po korintském princí Bel-

13 Křemitka pletená (*Euplectella aspergillum*), zvaná Venušin koš, žije v hloubce několika set metrů. Její kostru tvoří mřížka z oxidu křemičitého, křemité vlákna v dolní části upevňují živočicha v bahně. Jde o mořského zástupce tzv. živočišných hub, tedy kmene houbovci (*Porifera*), a to třídy křemítí (*Hexactinellida*), kteří mají šestičetné jehlice se sklovitým povrchem.

14 Schránka samičky hlavonožce argonauta pelagického (*Argonauta argo*), v níž dozrávaly stovky jejích vajíček. Snímky L. Pavlíka, pokud není uvedeno jinak

lerofontovi, který přemohl obludnou Chimairu, se nazývají vymřelí mořští měkkýši rodu *Bellerophon* Montfort, 1808, z USA, Německa a dalších zemí, žijící od kambria po trias. Účastníci děsivé události byla thébská královna Iokasté, jež se nechtěně stala manželkou vlastního syna Oidipa. Iokastino jméno má sekáč paroztoč chilský (*Chileogovea jocasta* Shear, 1993); jemu příbuzný druh se jmenuje paroztoč oidipus (*C. oedipus* Roewer, 1961). Tragickou postavou řeckých mýtů je i dívka Hélé. Zahynula na útěku před macechou v moři, které bylo po ní pojmenováno Héléspontos (dnes tento průliv známe jako Dardanely). Jmenovcem děvčete jsou mořské bakterie rodu *Hellea* Alain a kol., 2008. Bratr Helly doputoval na létajícím zlatém beranu až do Kolchidy, tedy Gruzie. Pro beranovo rouno se na loď Argó vydala výprava 50 řeckých hrdinů. Loď i mořeplavci Argonauti se dostali do ná-zvu kosmopolitního hlavonožce argonauta pelagického (*Argonauta argo* Linnaeus, 1758) – schránka vytvářená samičkami pro vajíčka skutečně vypadá jak loď (obr. 14). Vrchního velitele řeckých vojsk ve válce proti Tróji Agamemnóna po návratu domů zavraždila manželka Klytáimnéstra se svým milencem. Generála připomíná brazilský štír vojevůdce (*Rhopalurus agamemnon* C. L. Koch, 1840), zrádnou královnu rod hojně rozšířených mořských planktonních koryšů plazivek *Clytemnestra* Dana, 1848. Jméno věstce Kalchanta, který se s Agamemnónem účastnil trójské výpravy, nesou štíři rodu *Calchas* Birula, 1899, a *Neocalchas* Yagmur a kol., 2013, žijící v dnešním Turecku a na řeckých ostrovech Samos a Megisti.

Příště pojednáme v souladu s tématem celého čísla Živy o antických mytonymech u hmyzu.